

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jakuba Camrdy a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Viktora Kučery v právní věci žalobce: **B. M.**, zastoupený Mgr. Václavem Voříškem, advokátem se sídlem Pod Kaštany 245/10, Praha 6, proti žalovanému: **Krajský úřad Pardubického kraje**, se sídlem Komenského náměstí 125, Pardubice, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 29. 6. 2020, č. j. 61 A 6/2019 - 46, vedeném u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 4 As 250/2020, o námitce podjatosti vznesené žalobcem vůči soudci Nejvyššího správního soudu Mgr. Bc. Aleši Roztočilovi, LL.M.,

t a k t o :

Soudce Mgr. Bc. Aleš Roztočil, LL.M., **n e n í v y l o u č e n** z projednávání a rozhodnutí věci vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 4 As 250/2020.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Kasační stížností ze dne 3. 8. 2020 se žalobce domáhá zrušení rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 29. 6. 2020, č. j. 61 A 6/2019 - 46. Řízení o kasační stížnosti je vedeno pod sp. zn. 4 As 250/2020, věc tedy byla přidělena čtvrtému senátu Nejvyššího správního soudu ve složení Mgr. Bc. Aleš Roztočil, LL.M., JUDr. Jiří Palla a Mgr. Petra Weissová. O této skutečnosti byl žalobce poučen přípisem ze dne 5. 8. 2020, č. j. 4 As 250/2020 – 13, který byl doručen jeho právnímu zástupci do datové schránky dne 10. 8. 2020. Přípisem doručeným soudu dne 17. 8. 2020 podali „žalobce a jeho advokát“ proti Mgr. Roztočilovi námitku podjatosti.

[2] Důvody podjatosti Mgr. Aleše Roztočila spatřoval žalobce a jeho zástupce v bodě 18 odůvodnění rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 5. 2019, č. j. 4 As 41/2019 – 34, v němž Mgr. Roztočil jako předseda senátu uvedl, že právní zástupce stěžovatele v této věci „*neváhá právní úpravu aplikovat čistě účelově a správní orgány i soudy mnohdy zahrnovat neopodstatněnými podáními a námitkami*“. Z tohoto vyjádření má vyplývat, že Mgr. Roztočil zástupce žalobce účelově prokazatelně znevažuje a difamuje, přičemž ani jeho studium na Evangelické teologické fakultě UK nezaručuje, že se jako její absolvent vyvaruje ve zralém věku, navíc v pozici soudce, nevhodného chování. Dle názoru žalobce je právní zástupce v odůvodnění rozsudku sprostě urážen, de facto je mu nadáváno a „*Mgr. Aleš Roztočil zneužívá pravomoc úřední osoby, neboť jako předseda senátu NSS vyhotovující příslušný rozsudek z důvodu schválnosti pomluvil v odůvodnění vyhotoveného rozsudku*“.

advokáta žalobce s vědomím, že bude vyvěšen Nejvyšším správním soudem na internet“, což údajně poškozuje Nejvyšší správní soud i ostatní soudce zde působící. Mgr. Roztočil by měl „zvažovat, jak se v prostředí Nejvyššího správního soudu, mohou cítit ostatní soudci Nejvyššího správního soudu, kteří nemají potřebu druhé znevažovat z důvodu mravních a obvyčejné lidské slušnosti“. Vyvěšení takových rozsudků na internetových stránkách soudu, které se nestandardním způsobem vyjadřují o druhých, dokumentuje dosaženou morální a psychosociální úroveň příslušných soudců, a to k tíži autority tohoto soudu.

[3] Dle žalobce a jeho zástupce bylo vyjádření předsedy senátu *„urážlivé a difamujícího povahy vůči advokátovi žalobce, plné předsudků vůči advokátovi žalobce a patrně výrazem potřeby zesměšnit advokáta žalobce s následným pocitem dostavivšího se vnitřního se uspokojení. Na emocionálním schématu druhého urazit a cítit na základě této skutečnosti psychicky lépe, však není nic úctyhodného“*. Důvody podjatosti však žalobce ani jeho zástupce dle svého vyjádření nespatřují ve výkonu soudcovské rozhodovací činnosti Mgr. Roztočila, ale pouze ve způsobu, jakým v odůvodnění citovaného soudního rozhodnutí znevažoval advokáta a nepřipustně projevil proti advokátovi předsudky a zcela nevěcně hodnotil jeho procesní strategii. K tomu žalobce odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 5. 2015, č. j. 1 As 175/2014 – 47 (veškerá konečná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz). Dle žalobce a jeho zástupce *„[t]ěžko mohl jmenovaný soudce sledovat něco jiného, než advokátovi žalobce profesně a lidsky ublížit“*. Tyto skutečnosti dle nich ukazují, že vůči zástupci, jeho argumentaci a jeho klientovi nemůže mít dotyčný soudce neutrální ani nestranný postoj a *„je tu riziko, že opět advokáta žalobce v rozsudku hrubě urazí“*.

[4] Dále žalobce a jeho zástupce v daném podání uvedli: *„Advokát si zase dobře umí představit, že od pracovního stolu a PC NSS se snadno druhý uráží, zvláště pokud je téměř vyloučeno, aby se advokát dostavil do budovy soudu a žádal soudce Mgr. Aleše Roztočila, aby mu své chování zdůvodnil a vysvětlil. Nicméně nelze příležitostně vyloučit, že až Mgr. Aleš Roztočil bude vycházet z budovy NSS, se ho žalobce anebo advokát zeptají, jak to vlastně myslel a proč advokáta v odůvodnění rozsudku pomlouvá a pozorně si odpověď vyslechnou.“*

[5] Dle žalobce a jeho právního zástupce soudce porušil své povinnosti vyplývající z § 79 a § 80 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), v relevantním znění, a dopustil se nesprávného úředního postupu spočívajícího ve znevažování advokáta v soudním rozhodnutí. Kvůli citovanému vyjádření vede Mgr. Václav Voříšek soudní spor s Českou republikou - Ministerstvem spravedlnosti u Obvodního soudu pro Prahu 2, sp. zn. 20 C 51/2020, v němž se domáhá omluvy, neboť výrok byl uveden *„nepravdivě, nevěcně a nedůvodně“*. Dle uplatněné námitky podjatosti *„Mgr. Aleš Roztočil a patrně i Nejvyšší správní soud budou mít zájem na to, aby advokát nebyl ve sporu vyvolaného soudcem a NSS úspěšný a budou zřejmě předkládat důkazy OS pro Prahu 2 proti advokátovi jako žalobci, byť neexistují. Je tu nyní soudní spor de facto mezi Mgr. Alešem Roztočilem, který o něm ví a může ho toto vědomí ovlivnit při výkonu jeho soudcovské funkce ve vztahu k advokátovi a jeho klientovi. Zvláště pokud ještě před soudním sporem opravdu neváhal se prostřednictvím rozsudku chovat vůči advokátovi žalobce nekorektně. Nejvyšší správní soud a ani soudce Mgr. Aleš Roztočil se dosud za nevhodný výrok advokátovi neomluvili, a to při vědomí, že se mohou schovat za stát a nenesou osobní právní odpovědnost v řízení před Obvodním soudem pro Prahu 2“*.

pokračování

[6] Žalobce a jeho právní zástupce tak zastávají názor, že soudce, který se prokazatelně nevhodně choval vůči právnímu zástupci žalobce, by měl být ze soudního řízení vyloučen, neboť by jinak narušoval důvěryhodnost a spravedlivost soudního řízení a jednalo by se o vážné porušení ústavně zaručeného práva na spravedlivý proces ve smyslu čl. 6 odst. 1 evropské Úmluvy na ochranu lidských práv a základních svobod: „Vyloučením soudce Mgr. Aleše Roztočila pověst správního soudnictví neutrpí, právě naopak. Nelze ani vyloučit, že nekorektní výrok soudce Mgr. Aleše Roztočila je předsudečným výrokem proti advokátnímu stavu jako celku, což ohrožuje pověst samotné NSS. Obdobně lze podjatost dovozovat ze zaměření soudce Mgr. Aleše Roztočila na advokáta žalobce. Neutrální soudce by totiž na advokáta žalobce nezaměřil natolik pozornost, aby jej neprojevil v odůvodnění rozsudku výrokem „neváhá aplikovat účelově právo“.“ Na závěr podání žalobce uvedl, že v případě nevyhovění námitce podjatosti nechá věc přezkoumat Ústavním soudem.

[7] Mgr. Roztočil ve vyjádření k uplatněné námitce uvedl, že k žalobci, jeho zástupci ani k věci, která je předmětem řízení, nemá žádný vztah.

[8] Dle § 8 odst. 1 s. ř. s. „[s]oudci jsou vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučení jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech“.

[9] Poměr k věci může vyplývat především z přímého právního zájmu soudce na projednávané věci, zejména v případech, kdy by mohl být rozhodnutím soudu přímo dotčen na svých právech. Poměr soudce k účastníkům nebo k jejich zástupcům může být založen např. příbuzenským nebo jemu obdobným vztahem, může jít i o vztah ekonomické závislosti apod.

[10] Žalobce a jeho právní zástupce založili svou námitku především na následujícím vyjádření obsaženém v odůvodnění rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 5. 2019, č. j. 4 As 41/2019 – 34:

„Argumentaci stěžovatele, že mu nelze přičítat k tíži pochybení statutárního města Liberec, které porušilo § 12 větu první správního řádu stanovící, že dojde-li podání správnímu orgánu, který není věcně nebo místně příslušný, bezodkladně je usnesením postoupí příslušnému správnímu orgánu a současně o tom uvědomí toho, kdo podání učinil, lze přisvědčit. Toto pochybení statutárního města však nic nemění na výše uvedeném závěru, že stěžovatel v posuzované věci nevyužil prostředek na ochranu proti nečinnosti. Navíc je třeba zdůraznit a rozhodujícím faktem zůstává, že to byl primárně stěžovatel, resp. jeho zástupce, který pochybil, když žádost zaslal nesprávnému subjektu. To platí tím spíše, že zástupce stěžovatele je advokát, tj. profesionál a odborník v oblasti práva, o kterém je navíc zdejšímu soudu z úřední činnosti známo, že se na oblast správního (přestupkového) práva specializuje, má v této oblasti práva bohaté zkušenosti, zastupuje mnoho klientů, přičemž neváhá právní úpravu aplikovat čistě účelově a správní orgány i soudy mnohdy zahrnovat neopodstatněnými podáními a námitkami. Tvzení stěžovatele o tom, že záměna správních orgánů, jimž žádost zaslal, je omluvitelné nedopatření, proto považuje Nejvyšší správní soud za účelové. Pochybení statutárního města Liberec, v důsledku něhož nedošlo k postoupení předmětné žádosti stěžovatele, tudíž nic nemění

na závěru, že stěžovatel nevyčerpal příslušný prostředek na ochranu proti nečinnosti.“ (zvýraznění přidáno nyní rozhodujícím senátem Nejvyššího správního soudu)

[11] Obdobnou námitku podjatosti uplatněnou zástupcem žalobce vůči Mgr. Roztočilovi a zakládající se na shodné citované pasáži odůvodnění rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 5. 2019, č. j. 4 As 41/2019 – 34, již Nejvyšší správní soud opakovaně posuzoval a neshledal ji důvodnou. Například v usnesení ze dne 29. 1. 2020, č. j. Nao 12/2020 – 40, Nejvyšší správní soud k této námitce uplatněné vůči Mgr. Roztočilovi a rovněž vůči JUDr. Pallovi, který měl údajně urazit Mgr. Voříška výtkem z odůvodnění jiného rozsudku čtvrtého senátu, konstatoval: *„Žalobce ve své námitce uvádí, že důvody podjatosti soudců JUDr. Pally a Mgr. Roztočila nespátřuje v rozhodování, respektive postupu v jiných věcech. Z obsahu jeho podání je však zřejmé, že opak je pravdou. Žalobce nesouhlasí jednak s hodnocením postupu svého zástupce v jiných věcech, jednak s praxí Nejvyššího správního soudu ohledně zveřejňování osobních údajů zástupců účastníků řízení v souvislosti s vyvěšováním rozsudků na elektronické úřední desce soudu, respektive s interpretací zástupcovy žádosti o anonymizaci jeho osobních údajů. To, že má žalobce na věc jiný názor a se soudem polemizuje, však ještě neznamená, že by soud jeho zástupci v minulosti adresoval nějaké hanlivé či zesměšňující výroky.“* Obdobně v usnesení ze dne 16. 7. 2020, č. j. Nao 59/2020 – 48, zdejší soud k téže námitce podjatosti zdůraznil, že *„ze shora citovaných částí odůvodnění rozsudků, jež jsou známy druhému senátu z činnosti Nejvyššího správního soudu, vyplývá, že žalobce spatřuje podjatost pouze v rozhodování, respektive postupu soudců JUDr. Pally a Mgr. Roztočila v jiných řízeních, v nichž zástupce žalobce zastupoval jiné účastníky“*.

[12] Ani v tomto případě nevidí Nejvyšší správní soud důvod, proč by měl tutéž námitku podjatosti uplatněnou vůči Mgr. Roztočilovi posoudit odlišně. Námitka směřuje proti rozhodování, resp. postupu soudce v jiné věci, přičemž žalobce a jeho právní zástupce se ve své argumentaci omezují na spekulace o pohnutkách soudce (předsedy senátu), které k citovanému vyjádření vedly. Nejvyšší správní soud však předmětný výrok pokládá za logickou součást argumentace čtvrtého senátu zdejšího soudu odkazující na specializaci právního zástupce, jeho zkušenosti v oblasti přestupkového práva a způsob, jakým si Mgr. Voříšek při zastupování v těchto věcech počíná, jak je Nejvyššímu správnímu soudu známo z jeho úřední činnosti. Tyto skutečnosti pak čtvrtý senát zdejšího soudu vedly k závěru o účelovosti tvrzení stěžovatele ve věci sp. zn. 4 As 41/2019 o tom, že záměna správních orgánů, jimž stěžovatel v uvedené věci žádost zaslal, je omluvitelné nedopatření. Nelze než uzavřít, že z uvedeného důvodu nemůže být Mgr. Roztočil vyloučen z rozhodování ve věci sp. zn. 4 As 250/2020, neboť tento důvod spočívá v rozhodování, resp. postupu uvedeného soudce v jiné věci, tedy v okolnostech, které dle § 8 odst. 1 věty třetí s. ř. s. nemohou být důvodem pro vyloučení soudce.

[13] Další skutečností, jež by měla dle žalobce, resp. jeho právního zástupce, zakládat podjatost Mgr. Roztočila, je občanskoprávní spor Mgr. Václava Voříška vedený s Českou republikou – Ministerstvem spravedlnosti, v němž se právní zástupce žalobce domáhá omluvy za citovanou pasáž rozsudku zdejšího soudu ze dne 2. 5. 2019, č. j. 4 As 41/2019 – 34.

[14] Jak uvedl Nejvyšší správní soud již v usnesení ze dne 22. 1. 2014, č. j. Nao 9/2014 – 31, *„[z]ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu i Ústavního soudu vyplývá, že nestrannost soudce je především subjektivní psychickou kategorií, jež vyjadřuje vnitřní vztah soudce k projednávané věci. Při posuzování námitky podjatosti je však třeba nestrannost vnímat*

pokračování

i z hlediska objektivního, tzn. zkoumat, zda skutečně existují objektivní okolnosti, jež vyvolávají oprávněné pochybnosti soudce o jeho nezájatosti v konkrétním případě. Jak se k této otázce vyjádřil Ústavní soud, vyloučení soudce z projednávání a rozhodování ve věci má být založeno nikoliv jen na skutečně prokázané podjatosti, ale již tehdy, jestliže lze mít pochybnosti o nepodjatosti konkrétního soudce; při posuzování této otázky je tedy třeba učinit úvahu, zda – s ohledem na okolnosti případu – lze mít za to, že by soudce podjatý mohl být (viz nálezy Ústavního soudu ze dne 27. 11. 1996, sp. zn. I. ÚS 167/94, N 127/6 SbNU 429). Otázka podjatosti nemůže být ve všech případech postavena zcela najisto, nicméně rozhodovat o této otázce je nutno vždy na základě existujících objektivních skutečností, které k subjektivním pochybnostem soudce vedou. Platí však, že k vyloučení soudce z projednání a rozhodnutí věci může v zásadě dojít teprve tehdy, když je evidentní, že vztah soudce k dané věci, účastníkům nebo jejich zástupcům dosahuje takové povahy a intenzity, že i přes zákonem stanovené povinnosti nebude moci, nebo schopen, nezávisle a nestranně rozhodovat (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 3. 7. 2001, sp. zn. II. ÚS 105/01, N 98/23 SbNU 11). Podjatost soudce totiž zcela nepochybně zasahuje do ústavního principu zákonného soudce.“

[15] Je tedy nutné posoudit, zda by uvedené probíhající soudní řízení mohlo zakládat objektivní důvod podjatosti Mgr. Roztočila jakožto předsedy senátu Nejvyššího správního soudu, který vyhlásil rozsudek, jehož odůvodnění se zmiňovaný občanskoprávní spor týká. Při tom je však nutné mít na paměti, že rozhodnutí o vyloučení soudce z důvodů uvedených v § 8 odst. 1 s. ř. s. představuje výjimku z ústavní zásady, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci s tím, že příslušnost soudu i soudce stanoví zákon (čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Tak, jak zákon tuto příslušnost stanovil, je tato zásadně dána a postup, kterým je věc odnímána příslušnému soudci a přikázána soudci jinému, je nutno chápat jako postup výjimečný. Podjatost soudce také zasahuje do principu nezávislosti soudce. Soudce lze z projednávání a rozhodnutí přidělené věci vyloučit pouze výjimečně a z opravdu závažných důvodů, které mu reálně brání rozhodnout v souladu se zákonem nezaujatě a spravedlivě.

[16] V souvislosti s podáním trestních oznámení na soudce ze strany účastníků řízení Nejvyšší správní soud v usnesení ze dne 14. 7. 2009, č. j. Nao 36/2009 – 49, konstatoval:

„V tomto směru lze ostatně obecně konstatovat, že soudce ve výkonu své veřejné funkce musí být připraven na konfrontaci s byť i nedůvodnou a nepodloženou kritikou a na nikoliv přátelské jednání účastníků, aniž by jej tyto skutečnosti automaticky vyloučily z projednání a rozhodování věci. Lze připustit vznik situací, kdy budou ony „objektivní“ důvody podjatosti natolik silné, že odůvodní vyloučení soudce z projednávání a rozhodování věci, byť se on sám podjatý nebude cítit. Taková situace však může nastat zcela výjimečně. Obecně by se mělo vyloučení soudce z projednávání a rozhodování věci pojit i s důvody subjektivními, tedy s poměrem soudce k věci, účastníkům či jejich zástupcům, který mu znemožňuje objektivně a nestranně rozhodnout. Opačný přístup by mohl velmi snadno vyústit v možnost účastníků ovlivňovat složení ve věci rozhodujícího senátu např. podáváním byť i zcela zjevně a zřejmě nedůvodných trestních oznámení, která by pak automaticky vedla k vyloučení soudce.“

Pochybnosti o nepodjatosti soudce pro jeho poměr k účastníkům či jejich zástupcům mohou vzniknout kromě vztahů příbuzenských a obdobných typicky tehdy, je-li soudcův vztah k účastníkům, resp. jejich zástupcům, přátelský či naopak zjevně nepřátelský. Podání trestního oznámení na soudce účastníkem pro jeho rozhodovací činnost jistě může za určitých okolností v soudci vyvolat nepřátelský postoj vůči tomuto účastníkovi. Na druhé straně lze jen těžko

uzavřít, že tato skutečnost vždy a automaticky vyvolá negativní vztah soudce k účastníkovi řízení. V tomto směru se však posouzení jednotlivých případů vzpírá zobecnění a vždy se bude odvíjet od vážení různých skutečností, pojících se s konkrétní věcí.“

[17] Jestliže důvodem podjatosti soudce nemůže být bez dalšího trestní oznámení na něj podané, nelze pochybovat o tom, že ani občanskoprávní řízení, podle žalobce „mající *de facto* charakter věci na ochranu osobnosti“, vedené navíc proti subjektu odlišnému od soudce, jehož podjatost je namítána, nemůže důvod podjatosti samo o sobě založit. Žalobce ani jeho zástupce přitom ničím nedoložili, proč by v souvislosti s podáním předmětného návrhu v občanskoprávním řízení měl Mgr. Roztočil bez dalšího získat takový vztah k právnímu zástupci žalobce, který by jej vylučoval z dalšího rozhodování. Odůvodnění této části námitky podjatosti žalobce a jeho právní zástupce založili pouze na své domněnce, že Mgr. Roztočil a Nejvyšší správní soud jako takový mají zájem na tom, aby Mgr. Václav Voříšek nebyl v občanskoprávním sporu úspěšný, čímž měl být Mgr. Roztočil údajně ovlivněn v rozhodování nynější věci vedené Nejvyšším správním soudem pod sp. zn. 4 As 250/2020, s občanskoprávním sporem vyvolaným Mgr. Voříškem nijak nesouvisející. Jak již bylo konstatováno, prostá existence tohoto sporu nezakládá podjatost Mgr. Roztočila v předmětné věci.

[18] Pátý senát Nejvyššího správního soudu z uvedených důvodů neshledal, že by vyvstaly okolnosti, které by zavdávaly důvod pochybovat o nepodjatosti Mgr. Roztočila, a rozhodl tedy o tom, že Mgr. Roztočil nebude vyloučen z projednávání a rozhodnutí věci vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 4 As 250/2020.

Poučení:

Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 25. září 2020

JUDr. Jakub Camrda
předseda senátu